АГУУ ОКТЯБРЬ МАНДАГ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 264 (13580)
1971 оной ноябриин 7, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...зурааша Б. Зыдрабынай плакат.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ФРАНЦИДА АЙЛШАЛҺАН ТУХАЙ

Президент Ж. Помпидугай, Франциин правительствын уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Францида айлшалалгын дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд. уласхоорондын ехэ удха шанартай ябуулга бологшо энэ айлшалалгын үедэ нүхэр Брежневэй бүтээһэн ажал хэрэгүүдые бүрин һайшааба.

Президент Ж. Помпидутай, Франциин гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадтай нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, эдэнэй үндэһөөр баталан абаһан хамтын документнүүд, Франциин ажалшадтай нүхэр Л. И. Брежневэй уулзалганууд бүхы һалбаринуудай талаар, түбхын түрүүндэ политическэ асуудалнуудаар бэелүүлэгдэһэн совет-француз харилсаа холбоое шэнэ, бүри дээдэ хэмжээндэ гаргаа. Советскэ Союзай үмэнэһөө Л. И. Брежневэй, Франциин үмэнэһөө Ж. Помпидугай гараа табиһан тусхай документ дотор тодорхойлогдоһон хоёр ороной харилсаа холбооной гол ёһонууд СССР Франци хоёрой хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Тэрэшэлэн хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаа холбооной саашанхи шэнэ арга боломжонууд хараалагдаа.

Энэ айлшалалгын үндэһөөр Советскэ Союзай ба Франциин хоорондохи заншалта хани ёһоной харилсаанууд хоёр ороной арадуудай аша туһада улам ехээр бэхижэбэ. СССР ба Франциин хоорондохи харилсаа холбоон мүнөөнэй уласхоорондын асуудалнуудые амгалан ёһоор, зүб зүйтэйгөөр шиидхэлгэдэ, дайнай гуламтануудые һүнөөлгэдэ, уласхоорондын зүришэлдөө һулаьуулгада, Европо ба бүхы дэлхэй дээрэхи аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ туһа хүргэхэ зэргэтэй уласхоорондын харилсаануудай саг үргэлжын дүхэм нүхэсэл боложо байнхай.

Хэлсээнүүдэй үедэ лаблагдаһан ба үргэдхэгдэһэн, Европо түбидэхи хэрэгүүд тушаа СССР Франци хоёрой хараа бодолнуудай олон талаараа тудалдадаг ушар онсо удха шанартай. Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар 1972 ондо ниитэ Европын зүблөө зарлаха замаар шухала алхам хэгдээ. Европодохи зүришэлдөөе зөөлэрүүлхэ, амгалан тайбан байдал сахин дэмжэхэ хараа бодол үргэлжэлүүлхын тула СССР ба Франци нягта харилсаа холбоо бэелүүлхээр бэлэн байна. Мүнөөнэй хилэнүүдэй дабагдашагүй байлгые, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэгшэ эрхэтэй, бэеэ дааһан байдалтай байлгые, хүсэ хэрэглэлгэһээ гү, али хэрэглэхээр занаха ябадалһаа арсалгые Европын бүхы гүрэнүүдэй алдадгүй сахихын түлөө хоёр орон шууд тэмсэнэ.

СССР ба совет арад тушаа Франциин Президентын, Правительствын, француз арадай хани ёһоор хандадаг, талархадаг байһаниинь нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Францида айлшалха үедэ элирхэйлэгдээ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хананхайгаар тэмдэглэнэ.

Коммунис хүдэлөөнэй, эб найрамдалтай байхые хүсэдэг гүрэнүүдэй, бүхы дэлхэйн демократическа олониитын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр айлшалалга уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын шухала нүхэсэл болоо, ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын, али али талада ашатай туһатай харилсаа холбооной гол ёһые бодото дээрэнь хүгжөөлгэдэ туһа хүргөө.

Мэлс САМБУЕВ

ТҮРЭЛ ОРОНОЙМ ТҮРЭҺЭН ҮДЭР

Энхэ һайхан
Эхэ оромни мүнөөдэр
Табин дүрбэн
Гүйсэд наһатай болобол.
Зол жаргалай,
Зон арадай түлөөдэ
Баяраар халин,
Баталһан Үдэрөө золгобол.
Хэлсээтэй Түүхын
Хэмжээнэй ёһоор бодоод
Үзөө һаамнай,
Үлэмжөөр туларан гэрэлтээшэ
Табин дүрбэн
Танил [illegible] одоо
Агшам [illegible]
Богонихон саг гээшэ.
Зүгөөр, араднай
Зүбөөр Түүхэдэ бэшээтэй
Үнэншэ заяагаа
Үгэ, хэрэгээр баталаад,
Дуун шэнги
Зуун жэлнүүдтэй жэшээтэй
Эгсэ харгы
Эршэ зоригоор гаталаал.
«Аврорын» хүсэтэ
Асари хонгёо дохёоһоо
Шэн габьягай
Шэнэ домог эхилээд,
Мүнхэ Ерээдүйгөө
Мүнөөдэр барижа зохёогоод,
Хамаг зомнай
Хаанаш, хээээш эрхимлээл.
Эжэл засагайнгаа
Эзэн болоһоноо мэдэрһэн
Талаан азатай
Таряаша Хүдэлмэришэ хоёр
Баян дэлгэр
Баяр, жаргалаа мэдэһэн
Дууһашагүй ехэ
Дуран мэтэ гоёл!
Ильич багшын
Илалта түгэс суртал
Залуу оронойм
Залуур, компас болоод,
Олон яһатан
Омог арадууд суттаа
Нэгэ жагсаалда
Нэгэдэжэ зэргэлэн бодоол.
Түрэл оронойм
Түрэһэн үдэрһөө бүгэдэ
Хүн түрэлтэнэй
Хүсэл, найдал эхилээд,
Октябриин хубисхалай
Оншотой үнэншэ үгэдэ
Ажалша дэлхэй
Анжаран сэдьхэлһээ этигээл.

АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

ЗЭДЭ. Захагүй үргэн тала дайдаараа, дун сагаан хонин һүрэгөөрөө Зэдэ нютаг Буряад орондоо суутай болоһоор үнинэй. Аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ, гүрэндэ нооһо, үндэгэ, һү, орооһо таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Гүрэндэ мяха тушааха даабаряа ноябрь һарада дүүргэхэ зорилготойгоор ажахынуудай малшад хам орон хүдэлжэ байнхай.

БАРГАЖАН. Коммунис партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Агуухэ Октябриин 54-дэхи ойн баярта дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажахынуудай һаалишад гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ даабарие амжалтатайгаар дүүргэһэнээ мэдээсэбэ. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад жэлэйнгээ түсэб 148 процент дүүргэө.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Баргажанай совхозой малшад хараалһан түсэбөө 125 процентдэ хүргэжэ шадаа.

ЗАХААМИН. Үндэр хада уулатай Захаамин нютагай малшад юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй уялга даабара болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табиһан байна. Аймагай 11 үхэршэд зунай гурба һарын туршада хаража байһан бүрүү, хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 1.000 граммһаа дээшэ нэмээбэ. Дүрбэн ажахын одууласад, малшад гүрэндэ мяха тушааха даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, аймагайнгаа мяха гүрэндэ худалдаха уялгаяа 103 процентдэ хүргэхэдэнь ехэ туһа хэмэри хээ.

Үхэршэд Андрей Дамбаев, Геннадий Дагбаев (Баянголой совхоз), Дамдин Дашеевич Гармаев («Победа» колхоз), Геннадий Дулмаев (XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) хаража байхан үхэр малаа тарганаар тушаажа, аймаг соогоо шалгарбад.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлэгты! Ажалай ба эд зөөриин эгээн бага гаргашатайгаар гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэгты, алмаатын гуримые наринаар сахигты, хүдэлмэриин сагай минута бүхэнние бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

АЛТАН ТАРЯАН ТУХАЙ ҮГЭ

Альган дээрэм — алтан таряан. Наранай шэдитэ элшэ, бороогой дулаахан дуһал, ажалша хүнэй хара хүлһэ шэнгээһэн таряан. Халюун шаргал таряагаар хада гүбээе бүрхөөхэ, хоншуухан үнэртэй хилээмээр хүн зониие тэжээхэһээ һайн һайхан, амгалан ажал хаана байхаб даа.

Байгша ондо сагай уларилай бэрхэтэйшэг байгаашье һаань, түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлэн, манай Бэшүүрэй совхозой механизаторнууд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооһо таряанай үндэр баян ургаса абахын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргаа. Хабарай тарилгын урда тээ таряалан дээрэ 10 мянган тонно наг шэбхэ, 290 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан, гол түлэб эрхим шанартай — нэгэдэхи, хоёрдохи классай үрэһэн бэлдэгдэһэн байгаа. Хабар хожом болотор хүйтэн байгаашье һаань, тарилгын бүхы хүдэлмэри хаһа саг соогоо, һайн шанартайгаар хэгдээ. Мүн таряанай ургасын буртаг үбһэгүй сэбэр байхынь тула шэниисынгээ эхэнхиие борнойлжо, самолёдоор хоро сасуулжа, буртаг үбһыень үгы хээбди.

Иигэжэ совхозой таряашад, механизаторнуудай хара хүлһэеэ гамнангүй хүдэлһэн ажалые харюулжа, горитой таряае мүндэр сохёошье һаань, бүхы 7.000 гектар таряанай газарһаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,4 центнер орооһон абтаа гэхэ гү, али ажахыдамнай һүүлэй арбан жэлдэ үзэгдөөгүй ехэ ургаса хуряагдаа. Совхозой суута таряашан, Социалис Ажалай Герой П. Ф. Слепневой хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд бүхы таряалангайнгаа гектар бүриһөө 17 шахуу центнер, зарим газарһаа гектарай 26—30 центнер алтан шэниисэ абаа юм. Гутай нютагай таряашад (бригадирынь Б. Д. Султумов) гектар бүриһөө баһал 16,4 центнер таряа хуряаһан байна.

Үндэр баян ургаса абаһанайнгаа ашаар совхоз гүрэндэ 25 мянган центнер таряа тушааха аад, мүнөө Эхэ оронойнгоо амбаарта 36 мянган центнер арбай шара шэниисэ оруулаа гэхэ гү, али таряалангай га бүриһөө 5 центнер орооһо тушааһан болонобди. Ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада хүсэд хүрэхөөр 21 мянган центнер үрэһэ хаажа, тэрэнээ хуу сэбэрлээд, тарилгын шанарта хүргөөбди. Мүн адууһа малдаа эдюулхээр таряа талханай зүйл горитой таһалагдаа, хүдэлмэришэдэй ажалайнь түлөөһэндэ нилээд ехэ орооһон хубаагдаха юм.

Эдэ хэдыхэн тоонуудые дурдаад харахада бэлэн ааб даа. Үнэндөө орооһо таряанай ургасые богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, амбаарта оруулхын тула али тухай ехэ ажал хэгдээ гээшэб. Хуряалгын эхилхэ үеэр хура бороо хэдэн сүүдхэ ороод, үшөө хажуугаарнь таряанай эдеэшэлгэ жэгдэ бэшэ байжа, нилээд бэрхэшээл ушаруулаа. Тиигэбэшье һаань, механизаторнууднай энэ тохёолдоһон байдалые үнэн зүрхэнһөө ойлгожо, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлөө. Халуун үе соогуур олонхи механизаторнууднай унтаха нойр, амарха амаралтаяа мартажа, үдэр һүниие илгангүй хүдэлөө гээшэ.

Комбайнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнуудай дутахалаар механигууд С. М. Фёдоров, С. Ц. Цыденжапов, автомашинын жолоошод И. Ф. Ткачев, В. А. Бушмалев, Б. М. Очиров, М. М. Плюснин, В. А. Усов, хонишон Д. Ц. Цыбиков, барилгашан А. К. Афанасьев гэгшэд үдэрынь өөһэдынгөө ажалда хүдэлөөд, һүниндөө комбайнаар таряа хуряадаг байгаа.

Совхозой комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үнинэй механизатор Дамдин Тубанов онсо шалгараа. Тэрэ богони болзорто 432 гектар ургаса амяарлан хадаад, 7 мянга гаран центнер таряа сохёо. Комбайнернууд Савелий Федотов, Егор Болонев, Очир Тубанов, Исай Ткачев, Митып Цыремпилов болон бусад баһал тус тустаа 6 мянга гаран центнер таряа сохиһон байна. Автомашинын жолоошод О. Ш. Шагдаров, М. Ф. Белых, Ю. А. Жарников болон бусад комбайнһаа таряа зөөхэдөө, бэлэдхэлэй пунктда орооһо шэрэхэдээшье бүтээсэ ехэтэй, шударгы шанга ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, хуряалгые богони болзорто дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубита оруулаа.

Тэрэшэлэн таряа хуряалгада туһалалсахаяа ерэһэн Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр, түмэр харгын техникумэй һурагшад магтаалтай һайнаар хүдэлөө.

Олоной оролдолгын ашаар лэ хура бороотой хүшэр хүндэ эрхэ байдалда бүхы таряагаа богонихон болзор соо хуу амяарлан хадажа, хуряажа дүүргээбди. Тиигэжэ совхозой тоог дээрэ 100 мянга гаран центнер таряан бууга.

Ургаса хуряалгые эмхитэй һайнаар ябуулхын тула совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитедэй үүсхэлээр бригада, агрегат, механизатор бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, үрэ дүнгынь тодо һонорроор гаргагдадаг, шалгарагшад урмашуулагдадаг байгаа. Мүнөө социалис мүрысөөнэй дүнгөөр, Агуухэ Октябриин 54-дэхи ойн үдэртэй дашарамдуулан, баяр ёһололой оршон байдалда 27 түрүү комбайнернуудта үнэтэ шан, бэлэгүүд, грамотанууд барюулагдаа. Шангуудайнь дунда холодильник «Океан», ВДНХ, санатори, амаралтын гэр ошохо путёвко, хубсаһа угааха машина, радиоприёмник, гарай час гэхэ мэтэ бии.

Манай таряашад, механизаторнууд туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ орооһо таряанай үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури мүнөөнһөө табижа элилхэ байна.

Б. ЮМСУНОВ,
Бэшүүрэй совхозой директор.

СССР-эй Оборонын министрэй приказ

...ква-хото № 236 1971 оной ноябриин 7

...дадуу ба матросууд, сержантнууд ба стар...

...фицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

...Союзай ажалшад, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэг... социализмын оронуудай. арадууд, түрүү... хүн түрэлтэн мүнөөдэр Агуухэ Октяб... революциин 54 жэлэй ойн баяры тэмдэг...

...хүн зоной зохёохы эрмэлзэл оролдолгын ...бэрэлгын оршон байдалда манай орон энэ ...йндэрөө угтана. КПСС-эй XXIV съездын ...коммунис байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые ...айгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ Советскэ ...ажалшад хэшээл оролдолгоёо элсүүлнэ. Экономи... наука болон соёл културые хүгжөөлгэдэ шэнэ ...дабагдаа. Совет хүн зоной байдал баян дэлгэр ...шагүйгөөр дээшэлээ. СССР-эй арадуудай ...лын хэтэ мүнхын хани барисаан үшөө бэхи...

...с парти, Совет правительство социалис оро...дэлые, эб хамтын ябуулгануудые саашадань ...э, эб найрамдал, арадуудай аюулгүйе хангаха ...Ленинэй хараалһан гадаадын политикын гол ...нуудые найдамтайгаар бэелүүлнэ. Советскэ ...циализмын аха дүү оронууд империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл эдэбхитэйгээр эрхилнэ, Индохитадай арадуудта үргэн хэмжээтэй дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлнэ, Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин дайшалхы аашануудай хойшолонгуудые усадхахын, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулхын түлөө шиидхэхэ алхамуудые хэнэ.

Эзэрхэг түримхэй империалис этэгээдүүд уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулгада һаад хэхые, дайн сэрэгые һүжэрөөжэ болохо аюултай гуламтануудые үлөөхые, эб найрамдалай, арадуудай аюулгүйн байдалтай холбоотой шухала асуудалнуудай шиидхэлгые хойшолуулхые оролдоно. Иимэ эрхэ байдалда Коммунис парти, Совет правительство манай ороной өөрыгөө хаамгаалха хүсэнэй ургалтада саг үргэлжын анхарал хандуулна.

Коммунис партияа тойрон нягтаар жагсаһан совет сэрэгшэд Агуухэ Октябриин туйлалтануудые һэргэгээр сахин хамгаална. Тэдэнэр өөһэдынгөө дайшалхы мэргэжэл шадабариие үсэд нэтэрүүгээр шанаржуулна, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулна. Социалис нэгэдэлэй оронуудай аха дүүгэй арминуудтай хамтын жагсаалда дабшаха зуураа, совет арми, далайн-сэрэгэй флот эб найрамдалай, социализмын хэрэгые найдамтайгаар хамгаална.

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Та бүгэдые Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн баяраар амаршалжа, мүнөө үеын сэрэгэй техникэ, буу зэбсэг шудалалгадатнай, дайшалхы һэримжэеэ дээшэлүүлгэдэтнай, сэрэгэйнгээ журамые бэхижүүлгэдэтнай амжалта хүсэнэб.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулан ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, ноябриин 7-до, нютагай сагаар 20 часта манай ороной ниислэл баатар-хото Москвада, союзна республиканудай ниислэлнүүдтэ, баатар-хотонууд Ленинградта, Волгоградта, Севастопольдо, Одессэдэ, баатар-хэрэм Брестдэ 30 дахин ехэ буугаар буудажа салют үгэхэ.

Манай агуухэ Эхэ орон — Совет Социалис Республиканудай Союз мандаха болтогой!

Баатарлиг совет арад, тэрэнэй алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Ленинэй заяаһан замаар манай арадые коммунизм тээшэ хүтэлэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

А. ГРЕЧКО.
СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Үсэгэлдэр республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдэдэ, Ленинэй ордентэ Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй театрай байшан соо Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан баярай суглаан болобо.

Ниислэл хотымнай промышленна предприятинуудай эмхи зургаанууд болон организацинуудай түлөөлэгшэд, партийна болон совет органуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн Улаан-Үдэ хотын бэшэшье ажалшад энэ суглаанда хабаадалсаа.

Баярай суглаае Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **А. С. Сыренов** суглараагшадай нэрьемэ альга ташалган доро нээбэ.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ой тухай элидхэл КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр **В. Ф. Лысов** хэбэ.

Суглаанай һүүлээр Ленинэй ордентэ оперо, баледэй театрай артистнууд концерт харуулаа.

ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Агуухэ Октябриин 54 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд овощ худалдан абаха талаар тогтоогдоһон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэлгые хангаба. 3756 мянган тонно овощ худалдан абтагдаа. Энэнь нёдондоной энэ үедэ худалдан абтаһан овощой хэмжээнһээ 219 мянган тонноор үлүү ехэ болоно.

Овощ худалдан абалга үргэлжэлһөөр.

АРЮУН ЖАРГАЛТА БАЙДАЛНАЙ

Комбайнер Бато-Мунко Жигмитдоржиев Агуухэ Октябриин һайндэрые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаба. Үнгэрһэн намартаа тэрэ 7131 центнер таряа сохижо, «Знамя Ленина» колхоз дотороо, мүн Мухар-Шэбэрэй аймаг соогоо эрхимлэжэ гараа. 10 үхибүүдэй эхэ, эсэгэ үнэр баян, золтой жаргалтай ажаһуудаг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хүдэлмэримнай хүндэтэй…

Нёдондо түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон ажахымнай һаалишад сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абажа, гүрэндэ һү тушааха талаар горитой амжалта туйлаһан юм. Тингэжэ ажахымнай һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 4681 килограмм һү һаажа, хараалагдаһан түсэбөө 481 килограммаар үлүүлээ һэн. Гадна түрүү 8 һаалишаднай энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө 5 мянган килограммһаа үлүү ехэ һү абажа, амжаа бэлэй. Зүгөөр эдэ бүхы дүнгүүд юу харуулнаб гэбэл, нэгэдэхеэр, ажахы доторнай ябуулагдадаг малай үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри али зэргын ашагтай байһые нииталнэ.

Зүгөөр энэ амжалта тиимэшье бэлэхэнээр туйлагдаагүй. Гүүртымнай һаалишад абаһан уялга, хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын тула нэн түрүүлэн бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхые, мүн ажалдаа түрүү онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлхые оролдоо һэн. Һайн үүлтэрэй үнеэдые машинын хүсөөр һаахадаа, иимэ дүн туйлагдангүй байха аргагүй гэжэ нэгэ зариман хэлэжэшье болохо. Энээнтэй яашье эбсэхээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, үнеэн бүриһөө һү ехээр һаахын тула гансашье үүлтэрыень һайжаруулаад, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалаа оньһожоруулха бэшэ, мүн ажалаа һайнаар эмхидхэхэ, малаа тусхай заабариин ёһоор харууһалха хэрэгтэй.

Би үнгэрэгшэ жэл 16 үнеэ даажа абаад, харууһалаа һэм. Тиихэдээ үнеэн бүхэнэйнгөө һаагдаһан һүнэй хэмжүүрые, тоһолигыень тусхай дэбтэртэ алгадгүй тэмдэглэжэ байдагбди. Энээгээрээ бидэ түлнүүдэйнь ели зэргын ашаг шэмэтэй бай… лан тодорхойлнобди.

Һүүлэй үедэ ажахымнай малшад үнеэ… ралгатай эрид тэмсэжэ захалаа. Хэнэйшье … һубайрһан үнеэн ажахыда ехэ гарза оруу… шэ. Үнеэн бүриһөө тугал, ехэ һү абаха… кусственна үрэжүүлгэеэ саг соонь … һая түрэһэн гү, али шэнээр тугаллаһан … лэнгэйнь хабдахагүйн тула мүн горитой … хандуулагдана.

Һү һаали дээшэлүүлгэдэ үбһэ тэжээл … нүлөө үзүүлдэг. Мүнөө сүүдхэдээ нэгэ … килограмм үбһэ, 25 килограмм силос, … бардаа, 10—14 килограмм куузику, 300 гр… мог тэжээл үгтэнэ. Тиихэдэ үбһэ, һоло… шээд эдюулнэбди.

Жэл бүхэндэ гүүртэдэмнай социалис … үргэнөөр дэлгэржэ, һара, квартал бүхэ… гүүд таһалгаряагүй согсологдожо байдаг. … шалгарагшад үнэтэ бэлэгүүдээр шагна… тэдэнэй хүндэлэлдэ улаан туг мандуул…

Мүнөө Агуу Октябриин хубисхалай 54-… лэй ойн баярай һайндэртэ гүүртымнай … абаһан уялгаяа сүм дүүргэһэнээ мэдүүл…

Эдэ бүхы амжалта имагтал һаалишад бо… шадай шударгы ажалай ашаар туйлагда… Тиимэһээ һаалишанай хэрэгэй али зэргын … байһые эжэлүүдгүй мэдэрнэбди.

Л. С…
«Байгал» племхозой һаа…

ТҮРЭҺЭН, ГАРАҺАН НЮТАГНАЙ ТҮБХИНЭН ГОЁОР ҺАЛБАРНА

Саяан үндэр уулынгаа
Сарьдаг шобхо орэйһоо
Һайхан Буряад ороноо
Һарабшалан удаан хараалби.

* * *

Зэдэ, Борьёо, Сэлэнгэһээ,
Зэрэлгээ татаһан Хэжэнгэһээ
Сэнхир агаарта Яруунын
Сэлгеэн Хорго хүрэтэр
Тобирлон бэлшэһэн хонидой
Тооень абаха бэрхэтэй.
Шаралдай, Түгнэ, Бэшүүрнай
Шарахан шэниисээ хуряажа,
Оронойнгоо амбаар худар
Обойтэр адхаба гэлсээ һэн,
Обойтор адхаһан таряаниинь
Огторгой тулаба гэлдээ һэн.
Шэнэхэн таряанһаа шэлэжэ,
Шэнисын гурил татажа,
Халбагар томо халбаашха—
Хадын зэргэ халааша,
Хангалтама хилээмэн болгоод,
Эхэ орондоо үргөөшэ
Эгэшэмнай ямар һайхан бэ!
Буряад түрэл оромнай
Буладаар шэрээһэн зүрхэтэй —
Буладаар шэрээһэн зүрхэниинь
Буряадай гигант гүүлэнхэй.
Ханхинаса сохилһон зүрхэндэнь
«Харахан алтан» хэрэгтэй.
Галуута-Нуурай эрьсхэнээр
Галуун, нугаһан, ангир
Гангинан ниидэнэ бэшэл даа,
Галта шулуу малталгын
Габшагай ажал сууряатаа!
Электрын хурса галые
Эбэртэлээд алхалһан баханые
Буряад орондом хаанашье
Булта обёорһон байхалта.
Һүртэйгөөр алхалһан баханын
«Һудаһа, шүрбэ» залгажа гү,
Монтан томо барилгын
«Магнай, сээжэ, хабһые»
Гал сасаруулан нэтэрүү
Гагнан наряар холбодог
Габшагай солбон монтажнигуудай
Гарынь алтан лэ—мэдээрэйт!..
Байсын шулуун нэмэргэтэй
Байгал үргэн далаймнай.
Байгал үргэн далай дээр
Баатар загаһашад хүндэтэй.
Хамагай аминай түлөөдэ
Хам орожо тэмсэдэг
Эрхы бүридөө эмтэйнүүд,
Долёобор бүридөө домтойнууд
Хүнүүд олон лэ Буряадтам,
Хүндэтэй, даруу, түбшэнүүд,
Сагаан халаад дорохононь
Сарюун зүрхэн сохилдог,
Сагаан урин сэдьхэлһээнь
Саашаа үбшэн тэрьелдэг...
Хүнүүд, аалиар гэшхэлэгты:
Хүүгэд нойрсоно бүхөөр.
Үглөөдэр эдэмнай баран
Үндыхэл даа борьбо дээрээ.
Үнэн хэрэгэй түлөө
Үсэдөөр тэмсэхэ заяатай
Үхибүүд мүнөө нойрсоно —
Үргэһыень бүүхэн һамшаагыт.
Үхибүүдэй амгалан нойрые
Үлгын дуугаар бүүбэйлһэн
«Байгал» ансамблиин дуушадые
Баясан удаан шагнаалби...

* * *

Саяан үндэр уулынгаа
Сарьдаг шобхо орэйһоо
Һайхан Буряад ороноо
Һарабшалан удаан хараалби...

В. ГАУЧЕНОВЭЙ
фото-зурагууд.
Шүлэгүүдыень
Ц. ДОНДОГОЙ,
бэшэбэ.

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭ ЭХЭ ОРОНДОО ЗОРЮУЛНАБДИ

Агуухэ Октябриин хубисхалай 54-дэхи жэлэй ойн баярые тэмдэглэжэ байнабди.

Буряад ороной ажалшад агуу багша В. И. Ленинэй һургаалда үнэн сэхэ байһанаа ажал хэрэгээрээ тэршэлнэ. Жэшээнь, түрүүшын табан жэлнүүд соо баригдаһан Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд ямар ехэ эдэбхи үүсхэл гарган хүдэлнэ гээшэб! Эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө хүдэлмэришэн бүхэн оролдодог. Парти, правительствамнай тус комбинадай коллективэй ажалай амжалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, 1966 ондо Ленинэй орденоор шагнаа бэлэй. Иимэ үндэр хайра шагналда хүртөөд байхадаа, манай комбинадай коллектив бүри һайнаар хүдэлхые эрмэлзэнэ. Тиин наймадахи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Шэнэ табан жэл соо эдеэ хоолой, мяха, һүнэй промышленностьда продукци үйлэдбэрилгые 33—35 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн шухала зорилго партиин XXIV съезд баталаа һэм шуу. Энэнь бидэндэ сэхэ хабаатай. Эдэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхын тула саашадаа улам габшагайгаар хүдэлхэ, шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ болонобди.

Ажаллаха, ажаллаха, ажаллаха гэһэн гол зорилго хүдэлмэришэд урдаа табина. Тиигэншьегүй яахаб! Бидэнэй үнэн сэхээр ажаллажа, урагшаа тэгүүлһэн һанал бодолтой ябахада, ехэ продукци бүтээгдэнэ. Эхэ оромнай улам баян болоно, ажалшадай байдал һуудал һайжарна ха юм. Энээниие хүдэлмэришэн бүхэн һайн ойлгодог.

Минии хүдэлдэг мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд мяханай зүйл улам ехээр бүтээн гаргажа, ажалшадайнгаа эрилтые хүсэдөөр хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Тиимэ зорилготойгоор шэнэ табан жэлэйнгээ түсэб зохёоһон байнабди.

Комбинадай консервын заводой коллектив хэрбээ мүнөө жэлдээ 26 миллион баанха консервэ хэдэг һаа, 1975 ондо 44 миллион баанха консервэ хэдэг болохонь. Хүдэлмэришэдэйнгээ арга боломжые тухайлхадаа, иимэ ехэ зорилго табигдаба ха юм. Энээниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула булта хүдэлмэришэд оролдохо болоно. Жэшээлхэдэ, Сотниковой хүтэлбэрилдэг бригадын комсомол-залуушуул 8 часайнгаа даабари 7 час соо дүүргэхэ гэһэн үнэтэ үүсхэл гаргаа бэлэй. Эдэнэр бэеэ һайрхахын, олоной анхарал татахын тула иимэ үүсхэл гаргаа бэшэ. Ехэ продукци үйлэдбэрилжэ, Эхэ орондоо ашатай туһатай юумэ хэхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдожо байһанаа мэдүүлбэ ха юм. Комбинадаймнай булта хүдэлмэришэд энэ һайн һайхан үүсхэлыень халуунаар дэмжэжэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ ороо бэлэй. Эрхим һайнаар хүдэлхын хажуугаар шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэхэ гол шухала.

Эрхим һайнаар ажаллаһан хүдэлмэришэд хододоо урмашуулагдажа, олоной магтаалда хүртэдэг. Багша Ленинэй байгуулһан коммунис партимнай бэрхэ хүдэлмэришэдэйнгөө нэрэ солыень дээрэ үргэжэ алдаршуулдаг. Үнгэрһэн табан жэл соо амжалтатай һайнаар хүдэлһэн комбинадаймнай бүлэг хүдэлмэришэдтэ парти, правительствамнай орден, медальнуудые барюулһан байна. Тэрэ тоодо намда Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо.

Юрын хүдэлмэришэн аад, гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагналда хүртөөд байхадаа, тон ехэ баяр баясхалан минии досоо түрэжэ, түрэл коммунис партидаа, арад зондоо һайнине хүргэнэб.

Саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ. Эхэ ороноойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлхын, тэрэнэй һалбаран мандахын түлөө бидэ ажалланабди. Агуухэ Октябриин ой совет хүн бүхэнэй эрхэ … түлөө тэмсэжэ байгаа … дай һанал бодолдо … дүтэ юм. Октябриин … циин наран Эхэ … гэрэлтэн, ажалша … жаргал, эрхэ сүлөө, … хан ажабайдал асараа … Ажаллаха. һураха … бүхэндэ олгоо.

Тиимэһээ совет хүн… зүрхэнһөө ажаллажа, … низмын ерээдүйн гэрэ… дал зохёохо гэжэ … Энэ һайн эрмэлзэлые… хэйн түрүү үзэл бодо… нүүд дэмжэнэ. Манай … Эхэ орон мандан хүгж… лэ!

В. НЕМО…
Социалис Ажалай Гер…
Улаан-Удын Ленинэй орде…
то мяха-консервын …

ОЧЕРК

ОРДЕНТО ҺААЛИШАН

ЕХЭ ҺҮНЭЙ ЭХИН

Үсэгэлдэр үдэшэнһөө үнөөхи эреэгшэнээ һахижа, тугаллахыень хүлеэһээр байтарнь, үүрэй толон сайража, ээлжээтэ үдэрөө дахуулһаар, аяар холын зүүн зүг тээһээ айлшалха хэбэртэй болобо. Тэрэ һүни үнеэншье тугаллаагүй. Соромшье гэжэ унтаагүй хоноһон Лидия Нимаевна эреэгшэнэйнгээ ууса үшөө дахин эльбэжэ үзөөд, гэртээ ошохоёо газаашаа гараба. Һаалишад үни хада бодонхой, үглөөнэй һаамда ерээд, хооһон хүнэгүүдээ хангиргажа захалба. Ахамад һаалишан гэртээшье ошонгүй, харин үшөө үдэшэ ялайшатарнь угааһан хоёр хүнэгөө абаад, үнеэдээ һаахаяа ерээ һэн.

Зарим һаалишад тугаллахаа һанаһан үнеэгээ һүниин харуулшанда найдажа орхёод, һанаа амархан унтажа хэбтэдэг һааб даа. Харин Лидия Нимаевна энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандадаг гээшэ. Гэр доторхи юумэеэ эжыдээ, үхибүүдтээ захяад, үнеэнэй тугаллахада заабол өөрөө байлсадаг юм. Зоотехниин бүхы ёһо гурим наринаар сахижа, һайнаар харууһалга хэхэдэнь, үнеэн хододоо тобир тарган байдаг, һүшье ехээр үгэдэг шуу. Тиихэдэ тугалынь шадал шэнээтэй, түлжэжэ, эхэдээл һүтэй үнеэн болохоор харууһалагдана ха юм.

Ехэ һүнэй эхин эгээл эндэһээ эшэтэй гэжэ Лидия Нимаевна һайса мэдэнэ, энээн тухайда хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ходо хэлэжэ, һануулжа байдаг.

Хорин жэлэй хугасаада ахамад һаалишан нилээд олон үнеэдые һааһан. үнеэн бүхэнэй абари зангые абаһаар лэ мэдэжэрхидэг. Тэрэ жэл бүри 3—4 хашараг, гунжануудые тугаллуулаад, намар болотор һаажа, налархай номгон зантай болохотойнь сасуу залуу һаалишадта дамжуулжа үгэдэг заншалтай юм. Залуу һаалишад захагүй баясаха, Лидия Нимаевнаһаа саг үргэлжэ зүбшэл заабари абажа, дундаршагүй баян дүй дүршэлдэнь һурахые оролдодог гээшэ.

Нэгэдэхи гү, али хоёрдохи жэлээ һаалишанаар хүдэлжэ байһан басагад түрүүшынхеэ тугаллаһан үнеэдые һаажа бирэдаггүй, нилээд зобохо баатай болодог. Тиихэдэнь ахамад һаалишан үнинэй һаалишадые суглуулаад:

— Залуу һаалишадта түрүүшынхеэ тугаллаһан гунжа, хашарагуудые үгэһэнэй дэмы гэжэ һананаб. Эдэ нүхэднай үнеэдэй хүхэ һайса шобторжо үшөө дүршөөдүй, абари зангыеньшье мэдэхэгүй байна бшуу. Нэн түрүүн налархай номгон зантай үнеэдые үгэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ бидэ, үнинэй һаалишад, түрүүшынхеэ тугаллаха гунжа, хашарагуудые хубаажа абаад, ёһотой үнеэн болоторнь һургаха болообди. Тиигээгүй һаа, манай фермэдэ залуу һаалишад удаан торохогүй,— гэжэ даамай зохидоор хэлэхэдэнь, сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь зүбшөөгөө бэлэй.

Тиигэжэ Лидия Нимаевна бултанһаа урид дүрбэн толгой гунжа һаахаяа абажа, һайн һайхан үльгэр жэшээ харуулаа һэн.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой Далайтын һаалиин гүүртэдэ арбан зургаан һаалишад хүдэлдэг. Хүн бүхэниинь хорёод үнеэ һаадаг гээшэ. Үнеэдэй хүхэ шобтороод, һааһан һүеэ тушаагаад лэ дүүрэдэг бэшэ. Эндэхид ехэ һүнэй түлөө бүхы сэдьхэлһээ тэмсэдэг. Үнеэдээ эрхим шанартай тэжээлээр хаһа сагтань хооллуулха, уһалха, ёһотоор харууһалха. Энэ мэтын асуудалаар нэн түрүүн Лидия Нимаевнада хандадаг гээшэ. Ахамад һаалишан колхозой правлениин гэшүүн байһан тула түрүүлэгшэдэ сэхэ ороод, гүүртынгээ байдал тухай тодорхойгоор хэлээд, шанга эрилтэ табидаг. Түрүүлэгшэ арсадаггүй, харин арга боломжоёо хаража үзэхөөр найдуулдаг гээшэ. Ахамад һаалишанай гуйлта минии лэ һула һаладаггүй, заабол хүсэлдүүлэгдэһэн лэ байха. Тиихэдэнь һаалишад бүри үлүүсэ урмашаад, социалис мүрысөөнэй дүлэ бүри хүсэтэйгөөр бадаруулжа ороно юм.

Тиигэжэ Лидия Нимаевна Бадмаева нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоожо, энэ жэлэй зун аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаа бэлэй.

Аймагай Соведэй депутат сесси бүхэндэ нүхэдэйнгөө, түрэл колхозойнгоо үмэнэһөө үгэ хэлэжэ, аша туһатай зүбшэл заабари хэлэжэ, дурадхал оруулалсажа, аймаг доторхи нэн шухала асуудалнуудые шиидхэлсэдэг. Аймагай соведэй сессиһээ бусахатайгаа сасуу һаалишадаа суглуулаад, аймаг дотор ямар хубилалта боложо байһые, сесси дээрэ ямар асуудалнуудые зүбшэлсэһэнөө тобшохоноор хөөрөөд, нүхэдэйнгөө һанамжа дурадхал хадууджа абадаг.

Үглөөнэй һаам тиигээд лэ дүүрээ һааб даа. Үнөөхи тугаллахаа һанаһан «Кудрявая» гэжэ үнеэгээ эрьеһээр, хараһаар байтарнь, үдын эдеэн болошоо һэн. Бүри һаяшаг гараһан гурбан тугалаа бүлеэн һүөөр угжаха гэжэ байтарнь, сугтаа хүдэлдэг Галина Аюшеева гүйжэ ерээд:

— Түрүүлэгшэ телефондо дуудана, бушуухан ошолши, — гэжэ мэдүүлбэл даа.

Тон шухала хэрэгэй гарахада түрүүлэгшэ хонхододог юм. Тиимэһээ Лидия Нимаевна бушуухан телефондо ерээд, трубкыень дүмүүхэнээр шэхэндээ дүтэлүүлһээр:

— Правлениин зүблөөн болохонь гэнэ гүт? Халаг, зүблөөндэ байлсажа шадахагүй хаб даа. Үнөөхи эреэгшэмни тугаллахаяа байна,— гэбэ. Тиихэдэнь Галина Аюшеева ахамад һаалишанай урдаһаа сэхэ хараад:

— Зүблөөндэ ошогты. Үнеэетнай би тугаллуулна бэзээб, — гэжэ хэлэбэ.

— Тээсгэн сессидэ ошоходом минии орондо үлэбэ һэн гүбши даа. Мүнөө гүүртые даагша өөрөө ошоно бэзээ. Амандаа уһа балгаад һуунгүй, юу хээ хэлэхэ бэшэ юм гү. — гэжэ эридээр хэлээд, нарай тугалнуудаа угжахаа ябашоо һэн.

Хоёрдохи һүниеэ үнөөхи эреэгшэнээ һахижа, үүрэй толоной сайража захалхын урдахана ялайшатараа долёолгоһон нарай тугал тэбэринхэй, дулаан байрада оруулаа.

ЭДИР НАҺАНДАА АЯНШАЛГА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүүрэхэдэ, Лидия Нимаевна арбан дүрбэтэй боложо ябаа. Эсэгэнь дайнһаа амиды мэндэ бусаха хубигүй байшоо. Ленинград хотые хамгаалалсажа байһаар, 1942 оной үбэл баатарай үхэлөөр алдалан унаа һэн.

Айхабтар хүшэр үе байгаа. Үлдэхэ, даараха, хүйтэ нойтооршье ябаха, эсэхэ. Тиихэдэ эсэгын дулаан миһэрэл, энхэргэн илдам хараса байхагүй. Долоон үхибүүдээ гансаараа хүл дээрэнь гаргаха гээшэ гайтан ааб даа. Тингэбэшье Цэрэн Батуевна үхибүүдээ үншэрүүлэнгүй ехэ болгожо, хүл дээрэнь табижа шадаһан юм.

Дайнай дүүрэһэн жэл арбан дүрбэтэй боложо ябаһан Лидия басаган эжытэйгээ үдэр бүри фермэдэ ерэжэ, үнеэдые һаалсажа захалаа һэн. Тэрэ зун тугалшанаар хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Табан жэл тугалшанаар хүдэлөө. Хэлэхэдэ бэлэн юм бэзээ. Зүгөөр нарай тугалнуудые тушаажа абаад, буруу болоторнь тобир тарганаар түлжүүлхэ гээшэ айхабтар хүшэр, харюусалгатайшье ха юм.

1950 ондо тэрэ эжынгээ һаажа байһан үнеэдые даажа абаад, мүнөө болотор һаалишанаар хүдэлжэ ябана. Амжалта тиимэ хүнгэхэнөөр туйлагдаагүй. Эхын зүбшэл заабари, дурадхал юунһээшье сэнтэй байгша һэн.

Һүүлэй үедэ жэл бүри 35700 килограмм һү һаажа, гүрэндэ тушаана. Хорин жэлэй туршада хэды ехэ һүн һаагдаа гээшэб. Жэлэй дүрбэн сагта нэгэшье үнеэ хожорууланггүй, һаамаа үдэр бүри дээшэлүүлжэ ябаһанайнь үрэ дүн иимэ ха юм.

ӨӨРӨӨ ӨӨР ТУХАЙДАА

Мэргэжэл бүхэн өөрын онсо удхатай юм бэзээ. Зүгөөр эгээ дуратай мэргэжэлээрээ хүдэлдэг хүнүүд тон ехэ жаргалтай гэжэ һанадагби. Тон иимэ жаргал намдашье хүртөө.

Һаалишанаар хүдэлхэ үедэм дүрбэн ушар тохёолдоо. Хэзээдэшье мартахагүйб.

1954 оной зун бэлэй. Ажахын түрүүшүүлгэй хамта тэрэ зун Москва ошожо, арадай ажахын туйлалтын выставкэ хараа һэм. Тэндэ выставкын «Ехэ мүнгэн медаляар» шагнагдаа һэм. Юрын һаалишанай ажал тон хүндэтэй, тиимэһээ парти болон правительство бидэнэр тушаа ходо анхаралаа хандуулна гэжэ ойлгоо һэм.

1961 он. Ленинэй партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаад, жэл болоһон хойно КПСС-эй гэшүүн болоо һэм.

1970 он. Ленин багшын түрэһөөр зуу наһанайнь алдарта ой. Гансашье манай совет арад бэшэ, харин бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой бүхы хүн түрэлтэн Ленин багшын зуу наһанай ойе тэмдэглэжэ байгаа. Тэрэ гайхамшагта үдэр минии ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Ленин багшын түрэһөөр зуу наһанайнь дурасхаалта медаляар шагнагдаа бэлэйб.

Ябагша жэлэй зун. Одоо түүхэтэ жэл гээшэ. КПСС-эй XXIV съезд боложо, юһэдэхи табан жэлдэ хэхэ хараа түсэбүүдыемнай баталаа. Наймадахи табан жэлдэ урагшатай хүдэлһэнэйм түлөө Октябриин Революциин орденоор шагнаа һэн. Гүрэн түрын хайра шагнал. Энээнһээ хүндэтэй, дэмбэрэлтэй юумэн үгыл хаш даа. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйм хубита эндэ яахын аргагүй биил гээшэ.

* * *

Орденто һаалишан, коммунист, депутат тухай хэлэхэдэ иимэл даа. Тэдэнэйдэ орожо ерэхэдэм, Л. Н. Бадмаева «Нютагай Соведэй депутадай ажал хүдэлмэриин эмхидхэл» гэжэ гаршагтай брошюра» уншажа һуугаа һэн. Ажалша бэрхэ хүнүүд сүлөөтэй сагаа хии хооһоор үнгэргэдэггүй зон ха юм даа.

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

Сэлэнгын аймаг.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАД! Хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөлгөөр КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатай дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Бүхы ургамалнуудай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ улам дээшэлүүлэгты, продукци бүри ехээр бүтээн гаргагты! Техникэ, ажалай хүсэ ба материальна хэрэгсэлнүүдые ашаглалга улам һайжаруулагты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

Тоо, БАРИМТАНУУД

...ИГУУ ОКТЯБРЬҺАА ЭХИТЭЙ

ОЧЕРК

Урмэлзэлгэ

...мар боложо, ноябрь һа... ...ар байгаалиин уларил ...лаан байба. Үүлэгүй үдэр... ...ульһатайгаар шараһан на... ...хэлдэ ямаршьеб даа хүл... ...дхон бодол асарха юм. На... ...нэгэ эгээл нимэ үдэр дунда ...орохоёо аймагай түбһөө га... ...һэн. Зоя Ильиничнатай ...гэһэн байгааб. Хоёр жэлэй ...а танилсаа бэлэйбди. Тии... ...һал намар һэн. Харгын ...а бууһаар, фельдшерскэ ...ошобоб. Тандэ хоёр наһа... ...г хүн һууба. Эхэнэрэй ка... ...уунь орохолоорнь:

— ...аша хээтэй, эм абахаяа ...ад, юундэ тэндэ һуугаа ...а,— гэжэ һанаагаа зобоһон ...хоолой дуулдаба.

— ...раха яарал үгы хамнай ...гэнэ нүгөөдэнь.

...дшье гэрэ дороо гаража ...н. Хойноһоонь хэрхирдэг, ...хеняадаг үбгэжөөл ороод, ...алтуулба. Одоол удаарба. ...баандань би үүдэнһээ ...үлгөөтэй медицинын аша ...хай хөөрэһэн, энэ тэрэ үб... ...лажа бэеэ һэргылхэ зүб... ...һэн плакат, санбюллетень ...этэй танилсажа, һонирхон

...уйтэ абаа байналта даа. ...гэрһээ гарангүй хэбтэхэеэ ...а даа. Нигэжэ ябаһаар бүри ...ай гээшэл,— гэжэ фельд... ...р хэлэнэ.

— ...адаашье хүл дээрээ ха ...даа,— гэнэ нүгөөдэнь.

...гэжэ болохогүй. Гэрһээ ..., намайе дуудаха һэн бэ... ...нбэ.

...рэ эхэнэртэй үшөө танил... ...абаа һэм. Тиигэбэшье хүн ...налгай уриханаар ханда... ...һанаата болодогынь намда ...хэбэртэй.

...абди. Дунда зэргын ...иигодон харадаг хурса нюу... ...оур шарайгаар залуубтар ...һаа, табияа шахажа яба... ...нэр хэжэ байһан хүдэл... ...гаа хөөрэжэ үгөө һэн. ...тэнгэриин майхан мэтэ ...үрхэнинь хамаг һайн ...умэндэ сэлеэтэй гэжэ ойл... ...оной Соведэй түрүүлэг... ...тан хэлэһэниинь, нүхэр ...атай танилсаха байгаат ...аргагүй зүб байшоо. ...үүд арадай зараса, этн... ...нюур байдаг шуу. Би тии... ...дөөгэй фельдшерэй хэр ха... ...атай үүргэ дүүргэдэгыень ...угадгүй мэдэжэ абаа һэм. ...ерэхын урдахана хойно ...о хэдэн һүйдтэ ушарал... ...хёолдоһон байба. Залуу... ...үүн мотоциклаар гүйлгэжэ ...алхитай газарта руляа ал... ...үтлэртэрээ унаһан, толгой... ...һан юм ха. Энээн тухай ...араа фельдшер түргэн ма...

...шинада һуулсажа, эм домоо абаад ошолдоо. Гэмтэһэн хүбүүнэй толгойень уяжа, шуһынь тогтоогоод, тарилга хэһэнэйнгээ удаа Галуута-Нуур абаашалсаа. Иимэ туһаламжа үзүүлээгүй һаань, тэрэ хүбүүн ямар байдалда орохо һэм мэдэгдэнэгүй. Холын фермэдэ байдаг эхэнэр дутуугаар үхибүү түрөөд, шуһанинь тогтожо үгэхэеэ болинхой, харанхалжа, дэмыржэ эхилээ. Нүхэрынь морёор гүйлгэжэ ерээ һэн.

— Ошоходомнай амиды байха гээшэ гү, үгы гү? — гэжэ нүхэрынь зобобо.

— Түргөөр машина бэдэрэе. Морёор ошоторнай, нээрэз юуншье боложо болохо,— гээд, Зоя Ильинична хүл мэдэн газашаа гараа.

Тарилга хэжэ, халуурһан, дэмырһэн эхэнэрые хонон һахижа хоноо; шуһаниинь тогтожо, үглөөгүүр һэб гээд байгаа. Нүхэрынь хэды баярлаа гээшэ һэм.

— Хоёр бага хүүхэдни үншэрхэ хубигүй байгаал даа. Зоя Ильинична, танай үгы һаа, одоол зутаргдаха һэн даа. Һайнтадаа,—гэжэ нюдэн дээгүүрээ нёлбоһо гүйлгэн баяр хүргөө.

> *Арадай засагай бодото зүргаанууд—ажалшадай депутадуудай Соведүүд мандаха болтогой! Социалис демократи улам хүгжэг, бахижэг лэ, гүрэнөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажалшад бүри эдэбхитэйгээр хабаадаг лэ!*
>
> (КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

Фельдшерэй харюусалгань ехэл даа. Терапевтын, хирургын, гинекологойшье үүргые дүүргэхэ ушар али олон болодог. Хахад һүнишье, харанхы хара үглөөгүүршье мэгдүүтэйгээр сонхыеш тоншожо, үнжэгэн дулаахан үргэһэ нойрһоош һэреэхэ. Зоя Ильинична эдэ бүгэдэдэ дадангхи болошонхой. Тон шухала материалнуудаа, инструментнүүдээ хаанашье хахасадаггүй, сүүмхэ соогоо хээд лэ ябажархидаг хүн.

— Хүнэй элүүр энхын түлөө оролдожо, тэдэнэй баярта хүртэхэһөө үлүү һайхан юумэн үгы гэжэ өөрынгөө олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ мэдэхэ болонхойб,— гэжэ нүхэр Костылевагай тиихэдэ хөөрэһыень һанадагби.

...Зоя Ильинична Костылева өөрөө хүлөө үбдэжэ ябаһаншье мүртөө хүдэлмэридөө байба. Урилжа шэнэ гэртэ юронхой. Ужам һаруул сонхонуудаарнь наранай гэрэл элбэгээр адхарна. Намайе хүрэһөөр таниба. Хөөрэлдэхэ юумэмнайш олон. Теэдшье хоёр жэлэй туршада хэды олон һонин юумэнэй сугларһаниинь ойлгосотой ааб даа. Һунгалтаһаа һунгалта бүхэндэ нүхэр Костылёва таһалгарягүй депутадаар һунгагдаа, Гадна арадай хиналтын, мүн түрэлхидэй комитедэй гэшүүн юм. Даалгагдаһан хэрэгтээ хэзээдэшье ханамжатайгаар хандадаг, эхилһэн, захалһан юумэеэ дүүргэжэ һалаагүйдөө һанаагаа амардаггүй заншалтай. Теэд нимэ хүндэ найданшьегүй яахаб даа.

Тон һүүлэй шэнэ баримтанууд дээрэ тогтожо, ямар удха шанартай хүдэлмэри ябуулдагыень тодолхо дуран хүрэгдэнэ. Таряа хуряалгын түлэг хаһа ябажа байгаа. Полевой стан дээрэ ошожо, ариг сэбэрыень шалгадаг, санбюллетень гаргадаг, совет медицинын туйлалтанууд тухай хөөрэжэ үгэдэг һэн. Дутуу дунданууудай ушарбал, амгалан хажуугаарнь гарадаггүй. Усадхаагүйдөө гү, али ямар нэгэн хэмжээ абаагүйдөө һанаагаа амархагүйл даа. Тоог дээрэ эрооһо таряанай халажа эхилһые дуулаад, дары ошожо шалгаа һэн. Улаан-Үдын прибор заһабарилгын заводһоо хүдэлхэеэ ерэһэн зарим хүдэлмэришэд «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэншэг энэ хэрэгтэ хандаа. Хөөрэлдөө хэхэдэнь, эдеэ хоолой зүйлөөр мууса хангаха гэһэн гомдол тэдэнэр оруулаа. Тэрэ үдэрһөө эдеэнииньшье һайжаржа, халаһан ороoһониинhшье хиидхэгдэжэ үрдигдөөд байгаа бэлэй. Гүүртэ, отаранууд дээгүүр ходо ябажа, шалгалга хэжэ, медицинскэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Анатолий Батышевай даадаг һүһаалиин фермэ дээрэ байгша намар иимэ ушар тохёолдобо. Һаалишадай байха гэрнүүдынь заһабарилагдаагүй, досоонь ороходо хүйтэн, пеэшэнүүдынь һандархай зандаа. Сагаадаһан нэрэ зүүгээд лэ орхижорхёо. Зоя Ильинична тэрэ дарыдань энэ асуудал колхозой правлениин урда табяа һэн. Фермые даагша Батышев донгодолго абаһан, дутагдалаа усадхаһан байна. Һаалишад Люба Григорьева, Альбина Кудряшова, Екатерина Брянская гэгшэд саг соогоо медицинскэ шалгалта гарадаггүй байшоо. Зоя Ильинична тэдэнэртэй тусгаар хөөрэлдөө үнгэргөө һэн.

Хэрэгтэй шухала асуудал сесси бүхэн дээрэ табидаг заншалтай. Тэрэнэй оролдолгын ашаар 100 хүнэй һууха һууритай клуб, фельдшерскэ пункт ойрын сагта баригдаа. Эдеэ хоол худалдаха шэнэ магазин барюулха асуудал мүнөө табинхай. Теэд иимэ эрмэлзэлгэ ехэтэй, хододоо урагшаа тэгүүлһэн һанаатай хүн һанаһандаа хүрэншьегүй яахаб даа. Зоя Ильинична Костылева Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин фельдшерскэ пунктые даагшаар удааханай хүдэлнэ.

Хэжэ байһан хүдэлмэри тушаань тэрээнтэй хөөрэлдөөд гарахадаа, ямаршьеб даа нэгэ урагшаа эрмэлзэһэн мэдэрэлдэ эзэлэгдээ һэм.

Ц. ХАМАЕВ.

> СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! Манай шэн зоригто ажал—табан жэлэй түсэбэй тол зорилго амжалтатайгаар дүүргэжэ, социалис экономикоёо хүсэн түгэлдэрөөр хүгжөөжэ, арад зоной байдал улам һайжаруулха арга нүхэсэл мүн!
>
> (КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

Ажалаараал солотойш, БАДМАЖАБ!

БАДМАЖАБ Будаевич Манибадаров «Знамя Ленина» колхоздо хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэ колхозойнгоо түрүү ажалшадай, нютагайнгаа хүндэтэй хүнүүдэй тоодо ороһоор үнихэнэй юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэйнь ажалай дүнгөөр тэрээндэ гүрэн түрымнай үндэр хайра— Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаһан байна.

Нимэ алдар соло, нэрэ хүндэдэ тэрэ бэлэхэнээр хүртөөгүй. Энэ Бадмажаб Будаевич арбан дүрбэн жэлдэ хони, мал хаража олоһон баян дүй дүршэлэйнь, эсэхэ сусахые мэдэнгүй оролдожо ябадаг ажалайнь дүн боложо үгөө бшуу.

Энэ хүн тухай магтаалай үгэнүүдые дуулахадаа, таанар тэрэниие утахан наһа наһалһан үбгэжөөл хүн гэжэ һанахадаа болохот. Тиимэшье бэшэ. Бадмажаб Будаевич Октябриин хубисхалай һүүлээр юһэн жэл үнгэрөөд байхада түрэһэн. Буряад орондомнай ангиин шанга тэмсэл соогуур шэнэ байдал зохёогдожо, түрүүшын колхозуудай бии боложо байһан тэрэ хүшэр сагта тэрэнэй бага наһан үнгэрөө.

Барга байдалаа орхижо, жаргалай замда гараһан орон түрэмнай хүгжэн һалбаржэ эхилээ. Тэрээнтэй зэргэ Бадмажаб хүбүүншье ургаа. Һургуулида һураа, улаахан галстук зүүгээдшье ябалсаа. Бүхы орондомнай, арад түмэндэмнай гай тодхор асарһан дүлэтэ тэрэ дайнай жэлнүүдтэ совет араднай нэгэ булад нюдаргадал жаргалта байдалаа хамгаалан бодоо һэн. Бадмажаб хүбүүншье тэдэнэй зэргэдэ батаар жагсаа. Түрүүшын үедэ колхоздоо хүдэлөө, удаань фронт мордоо һэн. Япон булимтарагшадые үй бута сохилгодо «МИГ-15» самоледой авиатехник Бадмажаб Манибадаров хабаадалсаһан байха юм. Удаань долоон жэл соо Эхэ оронойнгоо огторгойе наринаар сахилсан, алба хээ.

1951 ондо сэрэгэй албанһаа табигдахадаа, Бадмажап Манибадаров түрэл нютагтаа, багынгаа нүхэдтэ, өөрынгөө колхоздо бусажа ерээ һэн. Тэрэ гэһээр лэ мүнөөшье хүрэтэр эндээл ажаллаһаар. Хонин ажалда арбан дүрбэн жэлдэ хүдэлнэ.

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭРЭЭ алдаршаһан шударгы бэрхэ энэ малшанай гэр бүлэ, байра байдал тухайнь эндэ хөөрэхэ гэһэн байнабди. Бидэ Манибадаровтанайда ерэхэдээ, эгээл таатай зохидоор дайралдабабди. Юуб гэхэдэ, тэрэ һаяхан малһаа ерээд байгаа. Абаһаар танилсахадаа, хирүүшэг зантай аад, саашаа дадажа хөөрэлдэхэдөө даруу түбшэн, ажабайдалай али болохо асуудалаар, спортын, орон доторхи шэнэ шэнэ һонинуудаар, мүн уласхоорондын зарим шухала зүйлнүүдээр ехэ һонирходог, тодо хурса ажаглалта, һанамжануудые хэлэдэг гүнзэгы бодолтой хүн байшоо. Ном һудар, газетэ, журнал ехээр уншадаг хүн гэжэ хүрэһөөр лэ мэдэхээр.

Үхибүүдынь томонууд болонхой. Батань энэ жэлдэ һургууляа дүүргэхэнь. Баярынь 9-дэхи класста һурана. Эжы, абын эрхэ басаган Лидэнь 6-дахида. (1-дэхи четвертиеэ «гурбагүй» дүүргээб гэжэ манай байхада эсэгэдээ дуулгаа һэн). Одхон Даша хүбүүниинь мүнөө 3-дахи класста һурадаг.

Бадмажаб Будаевич хониндоо Бальжима һамгантаяа хоюулан хүдэлнэ.

Мүнөө ахалагша хонишон Бадмажап Будаевич һарадаа 180 түхэриг гар дээрээ абадаг байна. Мүн Бальжима Цыреновнань 80-яад түхэриг олзолдог. Тиин энэ бүлын һарынь салин 250 түхэриг тухай болоно бшуу. Энээнһээ гадна Манибадаровтан нэгэ үнеэ, арбаад хонитой. Үнеэниинь ганса һүөөрөө жэл соогоо 500 гаран түхэриг, һара бүхэндэ тоолоходо дунда зэргээр 40-өөд түхэриг алмалта үгэдэг, Арбан хонитой, тэдэнь жэл бүхэндэ мяхаараа, ноһоороо 900 гаран түхэригэй олзо оруулна. Энэнь бүлын һарын олзодо 75 түхэриг нэмээнэ.

КОЛХОЗОЙ Уставай ёһоор Манибадаровтан жаран соото газар эдлэдэг. Энээнэйнгээ хорин соотодонь хүхэ һолоомо тарина, үлөөшыень гэр байра, сабшалан эзэлдэг. Мүн табан соотодо хартаабха таридаг. Хартаабхаяа малтажа абахадаа 60-аад түхэриг олзолно. Жэжэ хартаабхаараа, эдеэнэй үлэгдэлөөр гахай тэжээдэг. Тэрэнь мяхан болоходоо 300 түхэриг олзо, үгышье һаа һара бүриин 25 түхэриг ха юм.

Энээгээр тус бүлын олзо дууһана бэшэ. Намар болоходо килограммай 1 түхэриг 14 мүнгөөр буруугаа тушаана. Тиихэдэнь һарын бюджедтэ 20-ёод түхэриг нэмэнэ.

Жэлэй тоосоон дээрэ Манибадаровтан үшөө гурба мянгаад түхэриг мүнгэ, арбан центнер орооһо абаһан байна. Энэнь һара бүриин 260 гаран түхэригэй олзо болоно бшуу. Эдэ бүгэдые тоолоод байхада, тус бүлын бюджет һарадаа долоон зуугаад түхэригтэ хүрэнэ. Мал харууһалгада, тэрэнэй эдихэ юумэндэ 100 гаран түхэриг гаргашалагдана гээд багсаахада, сэбэр олзонь 500 түхэриг гаража үгэнэ бшуу.

Тиимэһээ Манибадаровтан хүнэйл зэргэ һайнаар хубсалаад, мүнгэ зөөрёэршье дутамаггүй, баян дэлгэр байдалтай ажаһуудаг айлайхи гэжэ мэдэхээр. Энээнэй гэршэ болон улаахан «Москвич» автомашина газаань байха. Тэрэниие Манибадаровтан үнгэрэгшэ хабар худалдажа абаа. Мүн гар үзүүртэ гүйлгэхэ «Восход» мотоциклтай.

Эдэ бүгэдэ «худал хулгайгаар олоһон олзо», «амандаа эдингүй, арадаа үмдэнгүй» даража суглууլһан зөөри бэшэ. Энэ одоол эгэршэгүй зориг эрмэлзэлээрээ, эсэшэ сусашагүй эршэмтэй ажалаараа олоһон юумэниинь. Энэ урданай үзэг номгүй байһан үгытэй ядуу буряад арадта Октябриин хубисхалай үршөөһэн хэшэг, мандан һалбарһан шэнэ, жаргалта мүнөө сагай шэнжэ мүн ха юм.

Д. ДАШИЕВ.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ТҮГНЫН ХҮБҮҮН— ОРОНОЙ ЧЕМПИОН

...атолий Бутаков наһаар заа... ...һаа, коллективэйнгээ дун... ...ндэтэй болонхой. Элдэб тү... ...хүсэтэ трактор болон бусад ...нуудта ажаллаһан, уһа... ...хэдэн системэнүүдые ба... ...үнинэй мелиораторнууд тэ... ...Анатолий Леонидович гэжэ ...нэрлэдэг. Анатолий һаял ...тай боложо ябана. Гэбэшье ...нэрэ Эхэ оронойнмай ме... ...аторнуудта мэдээжэ болонхой. ...гэхэдэ, СССР-эй мелиорациин ...һанай ажахын министерствын ...организацинуудай скре... ...болон бульдозеристнүүдэй ...дэ үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюз... ...ёрдохи мүрысөөндэ хабаадал... ...залуу скреперистнүүдэй ...һаа чемпионой хүндэтэ нэрэ ...тэрэ хүртэһэн. Энээн ту... ...нүхэр Бутаков иигэжэ ...нэ.

— Сентябрь һарын һүүл багта ...дарай хизаарай Северскэ ...«Путь Ленина» колхозой ...газар дээрэ скреперист, ...еристнүүдэй Бүхэсоюзна ...хоёр үдэрэй туршада ...лөө һэн. Оронойнмай аха ...15 союзна республикаһаа ...механизатор-мелиора... ...эндэ суглараа. Би России ...залуу механизатор... ...нэрэ хүндые хамгаалаа ...Түс колхозой газар дээрэ ...(рис) ургуулха шэнэ си... ...байгуулагданхай. Тиимэһээ ...урда барайгар тариха ...жэгдэлхэ, хаалта хэхэ, ...ханаабуудые бариха ...даабари үгтөө һэн. Эрилтэнь ...анга. Нэгэ заахан лэ алдуу ...һаашни, баллнуудшни хо... ...жо, бидэ республикадаа ба... ...ургуулдаггүй ха юмбиб...ди. Тиимэһээ намда ехэл бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье мүрысөөндэ илажа гараһандаа баяртайб,—гээд Анатолий хөөрэнэ.

Анатолий Бутаков Бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа, чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхынгөө урда тээ республиканска, Абакан городто үнгэргэгдэһэн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зональна мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, шангахан шалгалта гараһан байха юм. Зональна мүрысөөндэ илажа гарахадаа аккордеоноор, Сочи городто амарха путевкоор, Бүхэсоюзна мүрысөөндэ мотороллероор шагнагдаа һэн.

Ороной чемпион, суута механизатор Анатолий Бутаков сэрэгэй уялгата алба хэжэ дүүргэһэнэйнгээ удаа 1968 оной октябрь һараһаа хойшо «Бурводстройн» Мухар-Шэбэрэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннодо скреперистээр хүдэлнэ. Жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг. Гурбан жэлэй туршада залуу механизатор 120—130 мянган кубическа метр хэмжээтэй хүдэлмэри хэһэн.

Үнгэрэгшэ жэлдэ — В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 наһанай ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. 40 мянган кубическа метр хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ даабаряа 1700 кубическа метрээр үлүүлэн дүүргээ. Коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, залуу механизатор-мелиоратор мүнөө бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна. 41 мянган кубическа метр хэмжээнэй газар малтаха ажал хэхэ гэһэн социалис уялгаяа декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхэ, ажалайнгаа өөрын үнэ сэнгые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 0,5 процентээр хямдаруулха, ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ гэһэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор А. Бутаков хүдэлжэ байна.

...Түгнын хүүргэ гараад, Улаан-Үдэ тээшэ зурыһан харгыгаар арбаад километр ябаадхихада, харгын хажууһаа хэдэн бульдозер, экскаватор, хүсэтэ Т-100 түхэлэй тракторнууд болон бусад оньһон машинануудай газарай хүрьһэ урбуулан малтажа, ханааб, хаалта барижа байхань холоһоо харагдадаг. Энэ Мухар-Шэбэрэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи механизаторнууд Барай уһалуурии системэ барижа байна гээшэ. Аймагай мелиораторнууд мүнөө жэлдэ энэ системэ дээрэ 190 мянган кубическа метр хэмжээнэй газар малтаха хүдэлмэри хэхэ даабаряа мүнөө 176 мянганда хүргөөд байнад. Тус системын ашаглалгада үгтэхэдэ, Знамя Ленина» колхозой таряанай болон сабшалан, бэлшээриин газар уһалагдаха юм.

Дааһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандадаг, оньһон техникээ өөрынгөө табан хургандал мэдэдэг, ажалай баян дүршэлтэй, ороной чемпион Анатолий Бутаков эгээл харюусалгатай участогта хүдэлхөөр ходо эльгээгдэдэг. Энэ зундаа Загарайн аймагай оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннодо ошожо, нэгэ һарын туршада туһаламжа хүргэһэн, өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ олохон залуушуулые һургаа.

Оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи механизаторнууд, жолоошод болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжон, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 925 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бэелүүлхэ даабаряа декабриин 15-да дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор тэмсэжэ байнад. Коллектив 9 һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргээ. Мелиоратор-механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ А. Бутаков, М. Андронов, А. Гусляков, Т. Жатников болон бусад түрүүлжэ ябанад.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ҮНДЭР НАҺАТАНАЙ ЖАРГАЛ

Колхознигуудай ехэ пенси абадаг болоһон тухай асуудалаар манай редакцида ажалшадай, пенсионернүүдэй бэшэгүүд орожо байдаг. Энэ асуудалдань тобшохон харюу үгэхые хүсэн, редакци уншагшадай һонорто тус статья дурадхана.

Парти, правительствамнай арад зонойнгоо байдалые һайжаруулхын түлөө үдэр бүхэндэ оролдолго, анхарал хандуулжа байдаг. Нэгэ иимэхэн юрын жэшээ дээрэ тогтоёл да. Капиталис гүрэнүүдтэ ажалшадынь дарлалта мүлжэлгэ доро байдаг, пенси тухай бодомжолдогшьегүй, үе наһаараа зободог гэжэ мэдэнэбди. Манай орондо үндэр наһатайшуул гү, али бэеэ муудажа, үлбэртэһэн зон гүрэнэй зүгһөө тэдхэмжэ абадаг. «Колхознигуудые пенсеэр хангаха хэрэгые саашадань улам һайжаруулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол байгша оной июнь һарада абтаһан юм. Тиигэжэ 1971 оной июлиин нэгэнһээ колхознигуудай пенсинь нэмэжэ эхилээ. Республика доторнай 25 мянган колхознигуудта пенсинь дээшэлһэн байна. Колхозуудай үндэр наһатай болоһон гэшүүдтэ үгтэхэ пенсиин доодо захын хэмжээн һарын 20 түхэриг хүрэтэр нэмэһэн, тиихэдэ энэ пенсиин дээдэ захын хэмжээн һарын 120 түхэриг зандаа үлэһэн байха юм. Мүн баһа 0,15 гектарһаа ехэ бэшэ бууса шадарай участогтай аад, 35 түхэригһөө дээшэ бэшэ салин абадаг колхознигуудта пенсинь 100 процент үгтэхэ. Тиихэдээ 20 түхэригһөө бага бэшые абажа байха болоно. 0,15 гаһаа ехэ бууса шадарай участогтай, 35 түхэригһөө дээшэ салин абадаг һаань, 85 процент пенси үгтэхэ, тиихэдээ мүн лэ 20 түхэригһөө бага бэшэ байха болоно.

Инвалид болоһон колхознигууд алба хаагшад, хүдэлмэришэдтэй адли пенси абаха эрхэтэй болонхой. Ажаллажа байха үедөө гэмтэһэнһээ гү, али профессиональна үбшэнһөө уламжалан, I группын инвалид бологшодто — һарын 35 түхэриг хүрэтэр, II группын инвалид бологшодто — 25 түхэриг хүрэтэр, III группын инвалид бологшодто тэдхэмжэ 16 түхэриг хүрэтэр нэмээ. Гадна юрын үбшэнһөө уламжалан, 1 группын инвалид бологшодто — һарын 30 түхэриг хүрэтэр, II группын инвалид бологшодто 20 түхэриг хүрэтэр нэмэһэн байха юм.

Тэжээхэ хүнөө алдаһан колхознигуудай бүлэнэртэ (бүлэ доторнь ажал хэжэ шадахагүй гурба гү, али бүри олон гэшүүдэй бии байгаа һаань) һарын 30 түхэриг хүрэтэр, бүлэ доторнь ажал хэжэ шадахагүй хоёр гэшүүдэй бии байгаа һаань — 20 түхэриг хүрэтэр, бүлэ доторнь ажал хэжэ шадахагүй нэгэ гэшүүнэй бии байгаа һаань — 16 түхэриг хүрэтэр нэмээһэн байна.

Пенси абаха энэ гурим имагтал 1971 оной июлиин 1-һээ хойшо хандаһан хүнүүдтэ хабаатай бэшэ, мүн баһа 1971 оной июлиин нэгэнэй урда тээ пенси абагшадта хабаатай гэжэ ойлгохо ёһотой. Хэрбээ колхозник хуулиин ёһоор хүдэлмэришэд, алба хаагшадта хараалагдаһан пенсиһээ ехэ пенси абажа байһан байдал, тэрэ пенсиеэ абаһаар байха зэргэтэй. Холын хойто зүгэй районуудта — календарна 15 жэлһээ доошо бэшэ болзор соо, мүн Холын хойто районуудтай адлидхагдаһан нютагуудта календарна 20 жэлһээ доошо бэшэ болзор соо хүдэлмэрилһэн колхозуудай гэшүүдэй үндэр наһатай болоһоной түлөө пенси абаха наһанай хэмжээ: эрэшүүлэй 60-һаа 55 хүрэтэр, эхэнэрнүүдэй — 55-һаа 50 хүрэтэр болгогдоо.

1971 оной июлиин 1-һээ эхилжэ колхозой правлениин даалгабаряар ямар нэгэн бусад организацида ошожо колхознигой хүдэлбэл, олоһон салин хүлһэниинь пенси абалгадань хабаадуулагдаха болонхой.

Республикымнай социальна тэдхэмжын органуудай тодолһоной ёһоор, 1971 оной июль болотор нэгэ һарын туршада 389 мянган түхэриг түлэгдэдэг байһан һаа, мүнөө 538,5 мянган түхэриг һара бүридэ түлэгдэдэг болобо.

Имагтал манай гүрэн дотор ажалшаднай иимэ халуун анхаралда хүртэнэ бшуу.

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

ОКТЯБРИИН ДУУН

«Агуу Октябрь,
Алдарта революци», — гээд
дабтахадам,
Шэрэм мэтэ
Шэрүүн намарай һалхин,
Үүрээр эртэ
«Аврорын» нэерээн
Шэхэндэм дуулдыш дахин!
Жадын үзүүртэ
Улаан тугай намилзаан...
Эрхэ сүлөө,
Зэлой түлөө
Жагсаал,
һүртэ жагсаал,
Нюдэндэм харагдыш мүнөө
«Багша Ленин,
Большевигүүд» — гээд
хэлэхэдэм,
Сэжан эзэмүүдээ
Хашан тулгаһан,
Баатар гарнуудаа
Батаар адхаһан
Хүдэлмэришэн, таряашадай
Хүсэтэ дуунай аянга
Хүнхиныш дээрэм шанга!
Хатуу балтаар дабтаһан,
Хадуур бүхөөр адхаһан,
Зайдан Днепр ургалһан,
Зайн галаар яларһан,
Малгайдаа улаан одотой
Манай табан жэлнүүд!
«Социализмын наһан тоотой,
Социализм мухэхэ» — гээд,
Тоолодог дайсад, хаанабта?!
«Социализм дүүрэн илаа!» — гээд,
Совет хүнүүдэй хэлээлтэ!
«Россин наран,
хани барисаан», — гээд
дабтахадам,
Ород, украин,
Оротон, грузин —
Олон манай яһатан, —
Арбан табан аха дүүнэр,
Аялга дуугаа тата!
«Душэн табан,
һүгэдэһэн Берлин» — гээд
хэлэхэдэм,
Дайдаяа хамгаалан,
Дэлхэйе аршалан
Бодоһон арадайм
илалтын салют,
Сасара дээрэм, сасара!
Ангар, Енисей дээгүүр
Асари ГЭС бодхооһон,
Залгаа олон онгосоор
Замбуулиниие дабуулһан,
Илалтын тодо компастой
Ирагуу манай жэлнүүд!
Огсом дорюун алхасатай
Омог минии арадууд,
Олон дабаа дабабалта:
Холо бэшэ, газаа
Коммунизмые асарбалта!
«Сэсэн мэргэн
Хараа шугам», — гээд
дабтахадам,
Эб найрамдал
Эгүүридэ мандан,
Үргэн дэлюун дэлхэйн
Үнэншэ арадууд, шангараа!
«Коммунис парти,
Эхэ ором» — гээд хэлэхэдэм,
Хэтын наран
Дээрэм яларан,
Ленинэй шэнээр табиһан,
Кремлиин часы зүүһэн
Үе сагнай алхала!

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түб болохо Хошуун-Үзүүр тосхоной шарай үдэр ерэхэ бүри һэргэн хубилжа байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ олохон шэнэ гэрнүүд, малай байра, гараж гэхэ мэтэ барилганууд бодоо. Энэ һуралсалай жэлдэ эндэхи һурагшад шэнэ һургуулида орсо. Мүнөө Агууехэ Октябриин хубисхалай һайндэрэй урдахана эндэ бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин вождь Владимир Ильич Ленинэй хүшөө нээгдэбэ. Хүшөө нээлгын митингдэ эндэхи һургуулиин һурагшад, колхозой ажалшад, мүн нютагай бэшэшье зон олоороо суглараа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЭНХИР КРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 09.45 — «Эхэ орон, Ленин, парти тухай дуунууд» гэһэн дамжуулга. 10.00 — Улаан-Үдэ хотын ажалшадай демонстрациһаа репортаж. 12.30 — «Всегда готов солдат» гэһэн фильм-концерт. 13.30 «Старый знакомый» гэһэн хүгжэмтэ кинокомеди.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.50 — Москва. Улаан талмай дээрэ үнгэргэгдэһэн сэрэгэй парад, демонстраци. 18.30 — концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19.00 — «Минута с Лениным» гэһэн телеочерк.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 19.10 — киногой аяншалгада дуратайшуулай клуб. 20.10 — «Внимание, черепаха» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм. 21.25 — концерт. 22.20 — «На огонёк» гэһэн үнгэтэ телевидениин дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 23.35 — киноочерк.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 23.55 — «Музыкальные маршруты» гэһэн фильм-концерт. 00.55 — һайндэрэй салют.

ПОНЕДЕЛЬНИК.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 12.55 — дамжуулгын программа. 13.00 — орон доторхи һонин. 13.05 — «Будильник» гэһэн һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 13.45 — «Эрдэм, наука мүнөөдэр» гэһэн дамжуулга. 14.15 — «Угол падения» гэһэн уран һайханай фильмын 1—2-дохи серинүүдынь дамжуулагдаха. 16.30 — «КВН вспоминает» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.30 — «Карлик Нос» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан телезүжэг.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 19.30 — «Миссия мира и дружбы» гэһэн документальна фильм. 21.00 — концерт. 21.45 — телетеатр. 22.55 — концерт. 23.45 — Хоккей. Эндэ «Спартак» — СКА (Ленинград) командануудай наадан харуулагдаха.

Октябриин нэрэмжэтэ үйлсэһөө репортаж

„ТҮРЭЛ НАМДАА ГУДАМЖА...“

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ хэды гудамжа үйлсэнүүд бии хаб? Тоолохо болоо һаа, ехэхэн саг хэрэгтэйл хаш. Теэд хүн бүхэндэ өөрын, түрэл болоһон гудамжа үйлсэ байдаг ааб даа.

Улаан-Үдэ хотодомнай гоё һайхан үйлсэнүүд олон. Тиибэшье Татьяна Денисовада энэ Октябрьска гудамжаһаа дүтэ түрэл, үлүү һайн үйлсэ үгы ёһотой даа. Таня басаган эндэ түрөө, эндэ хүн боложо, эндэһээ ажал хэрэгэйнгээ үргэн замда гараа ха юм.

Татьяна басаган үглөөгүүр бүхэндэ энэ гудамжаар алхалан ажалдаа ошодог. Үдэшэ бүхэндэ энэл үйлсөөр ажалһаа бусадаг.

...Татьяна Денисова аалихан алхална. Энэ һүүлэй жэлнүүдэй үедэ түрэл гудамжань ямар ехээр, түргэнөөр хубилаа гээшэб? Шэнэ шэнэ гэрнүүд ербылдэн бодоо. Зунай һайхан сагта энэ үйлсөөр ябаад үзыт! Сэл ногоон набшаһадаа һэжэрэн һууһан уляангирнуудай нэмжээн. Үндэр байшангуудай сонхын шэлнүүдтэ сэлмэг наранай наадаан. Үргэн талын үнгын сэсэгүүдэй эрбэлзэн хатаржа байһан мэтээр олон зоной урагша хойшоо ябахань үзэгдэнэ.

Таня басаган эжынгээ, Ольга Ивановнагай хөөрөөе тон элеэр һанана. 1932 ондо эхэ эсэгэ хоёрынь Пермь хотоһоо эндэ ерэһэн юм. Наашаа гарахаа байхадаа, Ольга Ивановна ехэл зүрхэ алдаа. Сибирь ороноор ябажашье үзөөгүй хүнүүдтэ түрүүн гайтайшаг, һониншье һааб даа. Октябриин хубисхалай урда тээ Сибиириие сүлөөлгын газар, ехэ хүйтэн, сэбдэг мүльһэн дайда гэжэ Европын хүн зон хэлсэдэг һэн. Тэрэниие дуулаһан Ольга айн алдаа бэлэй.

Улаан-Үдэ (тиихэдэ Дээдэ-Үдэ) ерэхэдэнь, энэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой барилгада тэдэниие эльгээгээ. Тэрэ гэһээр лэ Таниин эхэ, эсэгэ заводой түүхэтэй хуби заяагаа нэгэдүүлһэн байна бшуу.

Ольга Ивановна басагандаа олон юумэ хөөрэжэ үгөө һэн. Түрүүн ерэхэдэнь эндэ (мүнөөнэй социалис хотын һуурида) ямар байгаа гэжэ һананабта? Ногоон тужа ой эндэш байгаа. Бүрэнхыдэ ябаһан хүнэй төөришэхөөр үдхэн бэлэй.

Октябрьска гудамжын гэрнүүдэй барилгада Ольга Ивановна ябалсажа байтараа, дайнай эхилһэн 1941 ондо локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад шудхалгын цехтэ хүдэлжэ эхилээ һэн. Богонёор хэлэхэдэ, гансашье Таня басаганай бэшэ, эхэ Ольга Ивановнагай залуу наһан заводтой холбоотой ха юм.

Октябрьска гудамжын эхин. Эндэ ямар байгша һэм? Танишье тэрэниие һайн мэдэнэ. Харлашаһан, хуушан бараан гэрнүүд һубарилдажа һууха. Асфальтаар хушагдаагүй гудамжын тооһон соогуур үхибүүдшье һайн гүйлдэхэ даа. «Октябрь» гэһэн кинотеатр энэ гудамжын эхин дээрэ баригдажа эхилээ һэн. Энэ кинотеатрай ашаглалгада үгтөөд байхада, түрүүшын сеансын нэгэндэ Таня ошоо. «Ямар гоё ордон соо орошобо гээшэбиб?!» — гэжэ басаган һанаа бэлэй.

Тэрэ гэһээр арбан хоёр жэл үнгэрөө. Октябрьска гудамжа танихаар бэшэ болотороо хубилаа.

Гудамжын эхинһээ саашаа ябажа, нэгэ бага аяншалаад үзэе.

Октябрьска гудамжа... Агуу хубисхалай нэрэ үгтэһэн, дэмбэрэлтэй, үлзытэй гудамжа гээшэмнай энэл үйлсэ ха юм. Нарһан тужа ойе саашань түрижэ, баруулжа зүүлжээ хэдэн модоной зайда һунаһан гудамжын эхиндэ томо гэгшын гэрые харанабди. Зүб даа. Иимэ гоё, үндэр, ута гэрнүүдээр хүнүүдые гайхуулхаяа болёобди. Улаан-Үдэдэмнай иимэ ордонууд тоошологүй олон.

«Спортивна эд бараан» гэжэ гаршагтай нилээд томо магазин. Орогты. Эндэ бараан ехэ. Урин налгай басагад хүхюутэйгээр миһэлзэн, хүнүүдтэ эд бараа харуулна. Үнөөхи Таня басагамнайш эндэ зогсоно ха юм (тэрэмнай эндэ хүдэлнэ). Иимэ ута, зэнхэгэр уужам магазин соогуур ябажа байхада, ямаршьеб ехэ хотонууд — Москва, Ленинградай ГУМ, ЦУМ-ууд гансата һанаанда ороодхино. Һайхан даа.

Энэл гудамжаараа саашалнабди. Үндэр үндэр гэрнүүд һубарина. Олон янзын машинанууд һэлгэлдэнэ. Тэнгэри мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ сэлмэг. Намарай наран һулаханшье һаа, ялагар элшэеэ социалис гол гудамжа дээгүүр сасана.

Энэ үйлсые «Интернациональна гудамжа» гээд нэрлээ һаа, сохом алдуу болохогүй. Юрын лэ гэртэ ороод үзэе. 26-дахи гэрэй хоёрдохи подъезд. Эндэ хорин айл эбтэй эетэйгээр ажаһууна.

Дээрэ дурдагдаһан Ольга Ивановна Китайцева энэ гэртэ һуудаг юм. Тэрэнэй хөөрөөн намайе һонирхуулаа һэн.

— Обогни таниие гайхуулна ёһотой. Минии шуһанда олон янзын шуһан худхаранхай юм гэхэдэм, хүнүүд абаһаар һонирходог. Үбгэ эсэгым эсэгэ хитад байһан юм аабза. Тиигээд ород һамгатай һэн хаш. Үбгэ эсэгэмнай батрааг ябаһан. Буряад багасантай айл болоо. Тиигээд минии (үшөө түрөөдүйдэм) эсэгэ Пермь хото орошоо. Богонёор хэлэхэдэ, бидэтнай түрэһэн нютагтаа бусажа ерээбди.

Манай подъездэ таба-зургаан яһатанай түлөөлэгшэд ажаһууна. Иимэ гэрнүүдые тоолохо болоо һаатнай, Октябрьска гудамжаар олон даа. Энэ дээрэмнай, 25-дахи байрала украин айл һууна. Виктор, Валентина Ковалюгтан. Виктор Николаевич бүхы наһаараа заводто хүдэлөө. Мүнөө пенсидэ гаранхай. Ленинэй орденой кавалер. Тиихэдэ Валентина нагаса абгай оёдолшон байгаа. Татар айлшье бии. Якуповтан. Гэрэй эзэниинь Николай Якупов баһал ЛВРЗ-дэ хүдэлнэ. Нүхэрынь Фаина мүн лэ тэндэ ажаллана.

Хорин зургаадахи байрада Гуроракшаевтан гэжэ айл һуудаг. Буряадууд. Ехэл һайн зон. Иимэл олон яһатанай түлөөлэгшэд нэгэ гэрэй нэгэ подъезд соо эбтэй эетэйгээр ажаһуунабди. «Коммунис ажаһуудалай гэр» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэбди. Эбтэй зон юушье бүтээдэг. Бидэнэр тэрэ үндэр нэрэ зэргэдээ хүртэхэбди, заатагүй хүртэхэбди.

Ольга Ивановна үшөөл олон юумэ тухай хөөрэхэ байба. Теэд яаража ябаһан намда яахашье аргагүй, түргэхэн баяраа хэлсээд, гараха дээрээ игэжэ хэлэбэб:

— Һайн, эбтэйл һуугыт даа!

Ольга Ивановна баяртайгаар даллана:

— Октябрьска гудамжынгаа нэрэ һанана аабзабди.

...Үргэн тэгшэ үйлсэ саашална. Магазинуудай олон гээшэнь! Эдеэ хоолой, эд бараанай, бүд һадай... «Эдир наһан» гэһэн залуушуулай кафе үргэнөөр үүдээ сэлинхэй. Универмаг, телеателье, нөөсэлгын касса, хүүгэдэй кафе, сэсэрлиг...

«Силуэт» гэһэн ательедэ ороноб. Хүн яһала олон. Һайндэрэй урда тээ аад тиимэ юм гү, али хубсаһа оюулха дуратайшуулнай иимэ олон болошоо юм гү? Хубсаһа эсхэгшэд ехэл сүлөөгүйнүүд, хүшэгэтэй таһалганууд руу ороно, гарана.

Ательее даагша Петр Васильевич Елизов предприяти тухайгаа дуратайгаар хөөрэнэ:

— Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ бидэ илажа гараба хабди. Манайда түрүүшүүл яһала бии. Эсхэгшэд Зинаида Назаркина, Мария Атутова, Антонида Соктоева, Федосья Осодоева гэгшэд хүн зоной магтаалда хүртэһөөр үнинэй. Тиихэдэ Анна Колосова, Любовь Черниговская-гай бригада иланхгаяа шалгарна.

...Улаан-Үдэ хотын эгээл һайхан гудамжануудай нэгэн — Октябрьска гудамжаар алхалнаб. Огторгой сэлмэг. Ута гэгшын энэ үйлсөөр Улаан туг, уряа лозунгууд слоор үлгэгдэнхэй.

Гудамжын эхин дээрэ ехэ хүшөө бодхоогдонхой. Энэмнай юу гэхэдэ, 1941—45 онуудта Эхэ ороноо хамгаалан, дайнда унаһан Буряад ороной хүбүүдэй дурасхаалда табигдаһан хүшөө болно бшуу.

Октябрьска энэ үйлсын бүхы һалбаран, гоё һайхан байхын, энэ нүүдэйнь эбтэй эетэй ажаһуухын, баатарлигаар ажаллахын түлөө тэдэ хүбүүд ами наһаяа алдаа. Октябрьһаа эхитэй Октябрьска гудамжа амгалан байдалай үйлсэ болон зурыг лэ!

Октябриин наран Ленинэй шэнээр бадараагдажа, Байгал шадар баяр жаргал асараа ха юм. Энэ наран Октябрьска энэ гудамжа дээрэ залиршагүй элшээр сасарна.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын Октябрьска гудамжа.

БАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! Үйлэдбэриин шэнэ предприятинуудые, байрын гэрнүүдые, коммунальна, соёлой ба ажаһуудалай шэглэлтэй барилгануудые ашаглалгада оруулха ябадал түргэдхэхын түлөө тэмсэгты! Барилгын үнэ сэн хямдаруулха, шанарынь улам һайжаруулха ябадал туйлагты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

ШОГ

ХОТОНОЙ АЙЛШАН

Ангаабайн Ябагшан үни хада дайшалхы нүхэртөө айлшалжа ошохо аад, ноябриин һайндэрэй болохые хүлеэдэг байгаа. Үдэр бүри хром сабхияа елытэрнь сэбэрлээд, хүнэй харахагүй газарта нюужархидаг бэлэй. Үдэр, хоногууд ходорон үнгэржэ, айлшалха сагынь одоошье хүрэжэ ерэбэ.

Колхозойнгоо эгээл эрхим һайн хатаршые эмээллэжэ унаад, Үлеэ нютагһаань аяар далаад модоной газарта оршодог Буряад-Енгүүд тээшэ шорой тооһо бурьюулан хатаргаба. Тэрэ үедэ буряадууд ехэ таруу һуудаг бэлэй. Дүрбэ-табан үрхэтэ айл заабол өөрын нэрэтэй байгша һэн.

Ангаабайн Ябагшан даб гэһээр нүхэрэйдөө орохоо яарабагүй. Иишэ анха түрүүшынхеэ ерэһэн тула, ямар нютагта һуудагыень мэдэхэгүй аад лэ, Буряад-Енгүүдтэ байдаг юм гэжэ тухайлдагынь ойлгосотой. Тиимэһээ танил айлда орожо хоноһон гэхэ.

— Хойто үглөөниинь гэрэй эзэн эхэнэр айлшанаа шадахысаа хүндэлжэ, нютагайнгаа һониие хөөрэжэ һалабагүй. Эгээл энэ үедэ Ябагшанай дайшалхы нүхэр Бахруунай Балта һамгантайгаа һахы һалаг юумэ гэртэ ороод:

— Һүүе, шимни иихэдээ яагаабши, хиирэшоо гүш? Юундэ сахэ намда оронгүй, эндэ хонохо болообши? — гээд, тэрэниие хам тэбэреэдхибэ.

— Танай тээшэ сэхэ хатаргахал һэм, теэд орой һүни олохогүй байгааб, — гэбэ Ябагшан.

— Зай, тэрэшье тэрэ гэлэй. Ши, Сэржээнэ, Ябагшантай хамта Хотондо ороорой, — гэжэ һамгандаа Бахруунай Балта захяад, хайрата нүхэрэйнгөө айлшалжа ерэһэн урманда нютагайхидаа суглуулхаа гаража ябашоо бэлэй.

Аргагүй хүхижэ байһан Ябагшан гансата шэмээгүй болоод, шэг шарайньшье хубилаадхиба. «Хүнэй арай гэжэ ерэхэдэ, һамгантаяа ниилүүлжэ, хотондо оруулха тухай хэлэхэдээ юун болооб. Али намайе боһожо, шоодбори болгожо байна гү?» гэжэ досоогоо бүтүүхэнээр шэбшэжэ байтарнь, Балтын һамган гэрэй эзэн эхэнэргэй айлшаяа хүсөөр шахуу хубсалуулаад, хоёр гарһаань дүмүүхэнээр барижа, газаашаа гарахатайгаа адли:

— Ябая, Хотондо ороё, — гэжэ дурадхаба.

Тиихэдэнь Ябагшанай досоо бүри муудажа:

— Үгы, би Хотондо орохогүйб, — гэжэ эрид арсаба.

— Тиихэдээ Хотондомнай орохоо арсаба гүт. Балтымни нүхэр иимэ өөдэгүйхэн байбалтай, — гэбэ Балтын һамган.

— Үгы теэд, хайшан гэжэ нүхэрэйнгөө һамгантай хамта хотондо орохобиб, — гэбэ Ябагшан.

— Тиихэдээ та манайда орохоо эшэнэ алтайт. Тиимэ һэн тула ондоо айлайда хоноо ёһотойт.

— Үгы, теэд, би танайда орохоо арсана бэшэ, харин энэ малай байдаг хотондо орохоһоо арсана хаямбиб, — гэбэ Ябагшан.

Хоёр һамгад лажаганаса энеэлдээ һэн ха. Малай байдаг хашаагай хажуугаар ямаршьегүй гарахадаа айлшанайнь досоо нара гаража, тэрэ дороо шархаахаа болиһон гэхэ. Ушар юуб гэхэдэ, Үлеэ нютагтань малай байрладаг дал хашаае хотон гэжэ нэрлэдэг байгаа. Тиихэдэ Балта гэжэ нүхэрынь Хотон гэжэ нютагта ажаһуудаг байгаа бшуу.

Ноябриин һайндэрые тэмдэглэхэ бүхэндөө Ангаабайн Ябагшан үни хада болоһон ушар тухайдаа һанан дурсажа, зарим үгэнүүдэй илгаае тэрэ дары ойлгохо шадалгүй мухардаһандаа, ушар тиимэһээ хайрата нүхэр тухайдаа өөдэгүйхэнөөр бодоһондоо мүнөөшье болотор шаналдаг гэхэ.

М. МАХЕЕВ.

Болоһон ушар

БАҺА ЗӨӨЛСЭЖЭ ЕРЭЭ...

Нэгэ айлайхи хүсэд түхеэрэлгэтэй томо һайхан гэртэ дүрбэн таһалгатай байра абаад, хамаг гэр байрын юумэеэ тааруулан табихай, һөөл хүхюутэйнүүд хөөрэлдэжэ һуубад ха.

Эгээл энэ үедэ телевизор хаража һууһан гурбатайхан хүбүүниинь хсбхорон бодоод, кухни уруу гүйжэ ороод:

— Аба, эжы-ы! Ерыт наашаа, Дугар ахай баһа манайда зөөлсэжэ ерээл, ура! — гэжэ хүхюунээр хашхарба.

Тэдэнэй ошоод харахадань, диктор Дугар Дамбиев бага бальшар үхибүүдые амаршалһандал, соносхол хэжэ байгаа бэлэй.

Д. ДАМБИЕВ.

Һайндэртэ бэлэг

Кабанскын райпогой элдэб юумэ худалдадаг магазинай коллектив юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлана. Үнинэй, дүй дүршэлтэй наймаалагша Степанида Степановна Сахарова тус магазиниие даадаг.

Тэдэнэр хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ. Эд бараа худалдаха һара бүриингөө түсэб хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Тус магазинай коллектив юһэ һарынгаа түсэбтэ даабариие 103,5 процентээр бэелүүлж, Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тэдэнэр эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, байгша оной октябрь һарын түсэбые 25-да дүүргэжэ шадаһан байна. Мүнөө тус магазинай коллектив ноябрь һарын түсэбөөр ажаллана. Игэжэ Кабанскын райпогой элдэб юумэ худалдадаг магазинай хүдэлмэрилэгшэд Агуу Октябриин 54 жэлэй ойн баярай һайндэртэ ажалай ехэхэн бэлэг бариба гэшэ.

А. БУСУРМАНОВ.

ХИЛЫН Саанаһаа — РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

БҮРИН ҺАЙШААНА

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэһэн уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үрэ дүнгүүд тухай демократическа бүлэглэлдэ хабаатай партинуудай түрүүлэгшэнэртэ, Национальна фронтын Национальна соведэй түрүүлэгшэдэ хөөрэжэ үгөө гэжэ АДН агентство мэдээсэнэ. Уулзалгада хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ГДР-тэ айлшалһан тухай коммюнике бүрин һайшаагаа.

Францийн Президент Ж. Помпидутай Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай хэрэгтэ туһа дүхэм болоно. Эдэнь социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор оршохо ленинскэ хараа бодолой нүлөөнэй бүри ехэ болоһо байһые гэршэлнэ гэжэ Э. Хонеккер хэлэбэ.

„Амчиткын үдэр„

ОТТАВА. (ТАСС). Ниитын эмхинүүдэй үүсхэлээр Канадада «Амчиткын үдэр» үнгэргэгдөө. Олон мянган канадецууд Канадын эрьс шадар газар доро ядерна хүсэтэ тэһэлэлгэ хэхэ гэһэн США-гай правительствын шиидхэбэриие буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхын тула Ванкувер Торонто, Эдмонтон, Монреаль ба бусад городуудай үйлсэ гудамжануудта гараба.

Хуулита эрилтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). СССР, Кубын, Ирагай, Сирийн, Кувейтын ба Маврикын түлөөлэгшэд ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэгшэдэй эмхинүүдые сахин хамгаалха, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүй байлга хангаха тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин зүблэхэ зүйлдэ нэмэн оруулха дурадхалтайгаар Генеральна Ассамблейн XXVI сессиин түрүүлэгшэдэ правительствынгаа дайнгаа даалгабаряар хандаба.

Түрүүшын ой

САНТЬЯГО. (ТАСС). Орон доторхи эгээн ехэ, нииелэл хотын стадион дээрэ олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг боложо, Чилиин ажалшад арадай нэгэдэлэй засаг түрын тогтоогдоһоор түрүүшын ойе ноябриин 4-дэ тэмдэглээ. Ороной Президент Сальвадор Альенде митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, правительствын хүдэлмэриин түрүүшын жэлэй дүн гаргаба.

Баяшуулай газар эзэмдээ

БОГОТО. (ТАСС). Хүндэ хүшэр алба налогууд ба ядуу тулюур байдалһаа туйлдаа хүрэтэр зэбүүрхэһэн, газаргүй 4 мянган таряашад Колумбиин баруун зүгтэхи Риосусьо ба Супиа гэжэ муниципальна округуудай газар эзэмдэһэн баяшуулай хэдэн олон эдлүүринүүдые буляан абаба. Тэдэнэй нэгэниинь католическа церквиин мэдэлэй юм ха. Үгытэй ядуу 15 мянга гаран таряашад һарын урда тээ ороной элдэб районуудтахи баяшуулай газар буляаһан байгаа гэжэ «Тьемпо» газетэ мэдээсэнэ.

Ниидхүүлжэ шадабагүй

ПАРИЖ. (ТАСС). Баруун Европын хэдэн оронуудай — замбуулинай ракетэнүүдые бүтээхэ ба дэгдээхэ европейскэ эмхидэ хабаадаг шадай (ЕЛДО) хамтааран бүтээһэн, түлхин дабшаха ракетын туһаламжаар дэлхэйе тойрон ниидэхэ хэмэл одые Куру хотын (Французска Гвиана) оршондо дэгдээхэ гэһэн һэдэлгэнь буруу һурэбэ. Энээн тухайда Франс Пресс агентство мэдээсээ. Нэгэдэхи шатын (английска «Блю стрик» гэжэ ракетэ) хоёрдохи шатаһаа (французска «Корали»» гэжэ ракетэ) тусгаарлагдан һалаха үедөө эбдэрһэн дээрэһээнь, түлхин гараха ракетэ Куру хотоһоо 48 километрэй хараанда, Атлантиин океан соо унаа.

И. Ганди Вашингтондо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Р. Никсон Индиин премьер-министр Индира Гандитай хоёр часай турша соо хөөрэлдөө гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ Зиглер мэдээсэбэ. Индира Гандитай Никсонэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдые «орон бүхэнэй баримталдаг хараа бодолые зүбөөр ойлгохо ябадал туйлаха һэдэлгэ болоно гээд сэгнэхэ хэрэгтэй» гэжэ Зиглер нэмэбэ.

«Вашингтон постын» шэнжэлэгшэ С. Карноу эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдые шэнжэлхэ зуураа, Индира Ганди ба Никсон «Инди Пакистан хоёрой хоорондохи мүнөөнэй зүришэлдөөе һуларуулхын тула шухала хэмжээнүүд тушаа үгэеэ ойлголсожо шадаагүй» гэжэ бэшэнэ.

Англиин булимтарагшадай бүдүүлиг аашанууд

ЛОНДОН. (ТАСС). Британска 1500 шахуу солдат ба олохон броневигүүд Белфаст болон Лондондерридэхи католическа геттонуудые хүреэлээд, тэндэхи хамаг зониие нэгжэжэ байна. Хүреэлэгдэһэн районудһаа һургуулиинхидыешье гарганагүй. Хэдэн арбаад «нэжэглэгдэһэн» нюурнууд шанга харуул доро түрмэнүүд худар абаашагдаа.

3600 тонно барайгар асарба

ДЕЛИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанһаа хашагдан зугадагшадта зорюулжа 3600 тонно барайгар Владивостогһоо асарһан «Спасск-Дальний» гэжэ совет теплоход Калькуттын портдо ерээ.

Совет кораблиин Бенгальска тохойдо ябахадань хүсэтэ шуурган болоһон байна. Тиигэбэшье һаань, «Спасск-Дальний» Индиин эрье тээшэ зориһон хараа шэглэлээ алдангүй дабшаа. Амгалан зорилготой ашаан Калькуттада хаһа сагсоогоо асарагдаба.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-00506. Заказ № 1102.